

Днес няма много държави в Европа, както България, чиято начало да е тъй отдалечено по време. Може би именно затова сега, пред прага на 1300-годишнината на Българската държава, чувствуваме неудържима вътрешна необходимост да се обърнем назад, да се вгледаме в своите най-древни национални корени. И мисълта ни лежи на северозток, отвъд Дунава. Там, около 660-та г., на кои пренеска юпоща, преопределен да стане Първия. Едва когато навършва 37-годишна възраст, този трети Кубратов син обединява пра българите със славяните и създава България. Цели 61 години той управлява с мъдрост и мощ, с прозорливост и далновидност. Затова Аспарух днес е име-легенда, имесимвол.

Има нещо символично и в това, че в Русе като начало на забележителния Международен фестивал „Мартенски музикални дни“ чуваме премиерата на операта „Аспарух“ от Александър Райчев.

Някак свикнахме да гледаме на многобройните национални и международни фестивали, прегледи и премиери на български композиции, като на нещо съвсем естествено в ежедневието на про-

живянето се с многовековните си музикални традиции социалистическа България. А понякога неволно употребяваме израза „музикален празник“ за по-скоро делнично „музикално удоволствие. Новата българска опера „Аспарух“ обаче е истински, голям, възбуждащ празник не само за автора и изпълнителя колектив на Русенската народна опера, не само за „Мартенските музикални дни“. Тя е събитие в националния ни музикален живот, явление в музикалната ни летопис, етапон в 80-годишното

таването на народа, за ролята на неговия вожд, за жертвването на личното шастие в името на народното благоденствие, прогреса и мира. „Върази с хората си неолтъчно, тогава няма да стрешни!“ — чуваме със степенекфекти мързия съвет на Кубрат, който се присъзва на Аспарух. Но езическото божество Тангра иска жертва, за да преусее делото на хан Аспарух. И той жертва на най-свидното, жена си Ахнора, която с още по-анушн телна сила от Жана д'Арк изгаря на кладата, за да се

метават лесно чрез определени „лайтмотиви“, често умелно вариирани според психологическата ситуация. Прекрасни са епичните хорове: Симфонично изградена оркестрация също свидетелства за разното композиционно майсторство на плодовития си автор. Колко „прабългарски“ звучи например ритмично извънредно интересното въведение към II картина. Тъйнично за тази творба и ново в българското оперно творчество е метафоричното възвисяване на главните герои Аспарух и Ахнора до сръхповени, сякаш полубогове. Те не отстъпват по своята мощ и мъдрост, по силното си излъчване и благородството си на божествата от музикалните драми на Вагнер. А жреца Батбай въздействава подобно на жреца Заратро от Моцартовата опера „Вълшебната флейта“.

Тук за съжаление не е възможно да се изтъкнат постиженията на всички, осъществили премиерата. Очевидни бяха тяхната любов, всеотдайността и старанието им да се даде максимумът. Всички певци трябва да бъдат специално похвалени за не-обикновено ясната им дикция, тъй необходимата особено при исторически опери. Стефан Димитров сякаш бе следал от портрета на Борис Ангелушев внушителен хан Аспарух. Вокално и сценично той ще остане незабравим. М. Вениславска, А. Атанасов, В. Мирчева, Ив. Добрев, Ив. Дяков, Н. Аббасимаринов и др. изградиха внушителни образи. Директът-постановчик Ромео Райчев и оркестърът, диригентката на хора Т. Сидова и хористите, режисьорът А. Георгиев, либретистът Н. Гунов, сценографът Д. Иванов, художникът на костюмите Н. Кавалджиева и хореографът Ас. Гаврилов — всички допринесоха за раждането на тази оперна творба, която с нетърпение ще очакваме и на софийска сцена. Избягването на известна статичност в някои моменти и още по-яркото актьорско присъствие (отлично например при Ст. Димитров и В. Мирчева) на всички певци без съмнение ще се слеят още повече с творческия замисъл на винаги тъй динамичния в живота и тъй искренния в музиката „сх Ал. Райчев, „Неблата „устремност“ почувствувахме и в прекрасния хор „Напред“, който не плакатно, а дълбоко прочувствено сякаш символизира тридесетото: минало — настояще — бъдеще на България в извечерие то на нейния 14 век.

ВЕЛИКОТО НАЧАЛО

то ни българско оперно творчество.

Отличният професионалист, дълбоко емоционалният и искрен творец, пламенният патриот и общественник Ал. Райчев поднесе на родната си забележителен дар, премислен със сърцето и почувствуван с ума. Това не е поредна композиция с конюнктурно посвещение „в чест на...“. В тази героико-романтична опера е очертана историческата проекция на вечните проблеми за силно

постави именно великото начало на славяно-българската държава.

Музиката на Александър Райчев е ярка, силно въздействаща, оригинална, без самоцелни експерименти. Удивителна е мелодичната му инвенция! Избягнат е всякаква натурализъм. Често се борави със символи, които се връзват в съзнанието на публиката. Музикалните характеристики на отделните герои са майсторски и пестеливо изградени; те се запа-

